

Lukács János - Zéman Zoltán

Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén

Lukács, János - Zéman, Zoltán: The Introduction of IFRS at the Level of Individual Reports

In recent years, there is a need for public limited companies registered in stock exchange not to do bookkeeping according to the Hungarian Accounting Act and prepare their annual reports in accordance with it. Instead of it, prepare consolidated annual financial statements under IFRS. This could lead to a significant reduction of administrative burden, as management makes every business decision based on IFRS instead of the Hungarian Accounting Act; especially in cases where the determination of the corporate income tax is based on financial statements prepared in accordance with international standards.

Keywords: IFRS, individual reports, international reporting systems

ÖSSZEFOGLALÓ

Az elmúlt években újra és újra felvetődik annak az igénye, hogy ne kelljen a tőzsdén bejegyzett nyilvánosan működő részvénytársaságoknak hazai számviteli törvény szerint is könyvelniük, és annak megfelelően egyedi éves beszámolót készíteniük, hanem legyen elegendő egy, az IFRS szerinti konszolidált éves beszámoló összeállítás. Ez jelentős adminisztratív tehercsökkentést eredményezhetne, mivel a menedzsment minden üzleti döntést az IFRS-ek és nem a számviteli törvény szerint készült beszámoló alapján hoz meg, főleg abban az esetben, ha a társasági nyereségadó megállapítására is nemzetközi standardok szerint elkészített beszámoló alapján kerülne sor.

Kulcsszavak: IFRS, egyedi beszámoló, nemzetközi beszámolási rendszer

A nemzetközi pénzügyi beszámolási alkalmazását tekintve hazánk a régió országaitól is elmaradásban van, derül ki abból a nemzetközi felmérésből, amit a Nemzetgazdasági Minisztérium felkérésére a big 4 könyvvizsgáló cégek végeztek el az elmúlt év végén.

Ha az IFRS-eket az egyedi beszámolók szintjén is alkalmazni lehetne, akkor az egyszerűsíténé a kétféle beszámoló kötelező elkészíté-

tése miatt megkettőzött munkát, növelné az átláthatóságot és az összehasonlíthatóságot, mert az eddigi jogharmonizációs törekvések és évente meghozott törvénymódosítások ellenére a hazai szabályozás és a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok közötti még mindig jelentős különbségek vannak, melyek közül a legfontosabbakat az alábbiakban részletesen bemutatunk.

- Az eltérés a két számviteli rendszer között már a számviteli alapelvek szintjén szembevető azzal, hogy míg a magyar számviteli törvényben a tizennégy számviteli alapelv között nincs egyértelmű hierarchia, addig az IFRS-ekben az alapelvek között meghatározott rangsor, fontossági sorrend mutatható ki.
- A nemzetközi standardok a számviteli törvényünkénél sokkal világosabban és egyértelműen rögzítik az értékelési elveket (például a pénz időértékét figyelembe kell venni; valós értékelést kell alkalmazni számos, nem pénzügyi eszköznél és kötelezettségnél; kizárólag fordulónapi értékelés lehetséges), az értékelés költségeivel csökkentett valós érték és a használati érték (a jövőbeli pénzáramok jelenértéke) közül a nagyobbat tekinti megtérülő értéknek, az értékelési elvek alkalmazása is körülirtabb:

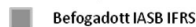
1. ábra: Az IFRS-ek alkalmazása az egyedi (E) és a konszolidált (K) beszámolókra

	Kötelező alkalmazás						Önkéntes alkalmazás					
	Tőzsdei		Pü.i Int.		KKV		Tőzsdei		Pü.i Int.		KKV	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Albánia			1, 2, 3	1, 2, 3								
Bulgária			1, 2, 3	1, 2, 3								
Ciprus			1, 2, 3	1, 2, 3								
Cseh Köztársaság												
Egyesült Királyság												
Észtország			1, 2, 3									
Horvátország			1, 2, 3									
Kanada			1, 2, 3									
Lengyelország			1									
Lettország			1, 2, 3	1, 2, 3								
Litvánia			1, 2, 3	1, 2, 3								
Macedónia			1, 2	1, 2		KKV IFRS						
Málta			1, 2, 3	1, 2, 3								
Magyarország												
Montenegró			1, 2, 3	1, 2, 3								
Oroszország			1, 2									
Románia			1, 2	1, 2								
Szerbia			1, 2, 3			KKV IFRS						mikro
Szlovákia		PIE	1, 2									
Szlovénia			1, 2									
Ukrajna			1, 2									

1 - Pénzügyi vállalkozások

2 - Biztosító társaságok

3 - Alapok

- az IFRS-ek szerint a készletek bekerülési értékébe minden olyan tétel beleszámít, ami nincs a kizártak között, és szükségessé volt az előállításához/beszerzéshez, szemben a számviteli törvény „raktárba történő beszállításig felmerült” kitételével;
- a készletek értékvesztése az IFRS-ekben közvetlen és nem egyéb ráfordításnak minősül;
- a tárgyi eszközöknél a nemzetközi standardok kötelezően komponens megközelítést írnak elő (részekre kell szedni az eszközt és külön értékcsökkenti);
- az alapítás-átszervezés költségei az IFRS-ek szerint nem aktiválhatók immateriális jószágként;
- a nemzetközi standardok szerint pozitív üzleti vagy cégérték (goodwill) csak üzleti kombinációk során keletkezhet és nem amortizálható, a badwill pedig nem elhatárolható;
- az IFRS-ek az átértékelésekkel közvetlenül az eszköz értékét módosítják, és ez az aktualizált átértékelt összeg lesz az új könyv szerinti érték, szemben a magyar értékhelyesbítés aktiválásával;
- Az IFRS-ek szerinti mérlegben minden olyan eszközt állományba kell venni, ami fölött a gazdálkodó szervezet ellenőrzési joggal bír, és már a vélelmezett kötelezettséget is passzíválni kell. Az eszköz finanszírozásával kapcsolatosan felmerülő hitel árfolyamvesztése nem, és a kamata is csak az ún. minősített eszközök esetében. Ugyanakkor az általános célú hitelkamatok és az eszköz hasznos élettartamának végén várhatóan felmerülő (le)bontási költségek is aktiválhatók. Mód van arra is, hogy az állami támogatás összege levonásra kerüljön az eszköz aktivált értékéből, és így a kisebb lesz az eszköz bruttó értéke és az elszámolt értékcsökkenése. Pénzügyi lízing igénybevétele esetén a kötelezettség diszkontált értéken kerül be a könyvekbe.
- A magyar előírások szerint a mérleg és az eredménykimutás struktúrája kötött, és a gazdálkodó szervezet számviteli politikájában rögzített, azt megváltoztatni csak a következetesség elvét szigorúan betartva lehet. Ezzel szemben az IFRS-ekben nincsenek mér-

- leg és eredménykimutatás sémák, hanem mindössze néhány ajánlott sor. Felépítésük forma-független, szabadon alakíthatóak, mindössze néhány ajánlott sort említ a standard. (A magyar gyakorlattal szemben, ahol a vállalkozások 90%-a összköltség eljárással készülő eredménykimutatást választ, az IFRS-ek elsősorban a forgalmi eljárással készülő eredménykimutatást preferálják.)
- Eltérően a számviteli törvényüinktől az IFRS-ek az ingatlanoknál megkülönbözteti a befektetési célú ingatlant, amelyet valós értéken kell értékelni, és az ingatlanok értékváltozása az eredmény hatékonyan kerül elszámolásra.
 - Elkülönítetten kell kimutatni az IFRS mérlegben – és máshogy is kell értékelni – az értékesítési céllal tartott befektetett eszközöket.
 - Az IFRS-ek szerint a céltartalékok nem jelennek meg külön mérlegcsoportban, hanem a kötelezettségek egy fajtája. A jövőbeli veszteségekre és a függő tételekre nem képezhető, és mindig jelenértéken kell figyelembe venni, továbbá képzése, feloldása nem egyéb ráfordítás, egyéb bevétel, hanem a nemének megfelelő költségre, ráfordításra kerül.
 - Az IFRS-ek szerinti mérlegben a kötelezettségek között a munkavállalói juttatásoknak négy fajtát kell megkülönböztetni: a rövid, hosszú, megszűnéshez kapcsolódó, munkaviszony utáni (nyugdíj), a távollétek bizonyos eseteire tartalékot kell képezni, és az egy éven túl járó juttatásokat diszkontálni kell.
 - A számviteli törvény adózás előtti, adózott, illetve mérleg szerinti eredmény-kategóriáival szemben az IFRS-ek a nettó (adózott) eredmény, illetve az egyéb átfogó eredmény fogalmakat használják. Ez utóbbi olyan tételeket tartalmaz, amelyek a gazdálkodótól függetlenül keletkeznek (például a piaci értékelésből fakadó különbségek), s közvetlenül tőke tranzakciónak minősülnek ugyanúgy, mint minden, a tulajdonosokkal lefolytatott ügylet (például a tulajdonos felé történő értékesítés eredménye).
 - Az IFRS szerinti eredménykimutatásban külön soron kell bemutatni a megszüntetett tevékenységek eredményhatását.
 - Az IFRS-ek szerint a halasztott adót az egyedi beszámolók szintjén is kötelező kimutatni, ami nemcsak a konszolidációs módosításokkor keletkezik, hanem minden olyan esetben, amikor a könyv szerinti érték és az adó szempontjából releváns érték eltér és ez az eltérés megfordul.
 - A nemzetközi standardok alapján a bevétel elszámolása valós értéken történik (ha például a vételár halasztott, akkor jelenértéken). Bizonyos helyzetekben (építőipar, szolgáltatás) lehetővé teszi, hogy a végső készülség előtt arányosan bevételt számoljon el a gazdálkodó, illetve késztermék értékesítésnél a bevételt a kockázat átszállásának napjához igazítja.
 - Az IFRS-ekben a tárgyévi eredmény felosztása nem jelenik meg sem az eredménykimutatásban jóváhagyott osztalékként, sem pedig a mérlegben kötelezettséggként, hanem a tőke része marad.
 - A pénzügyi kimutatások részét képező szöveges megjegyzések a számviteli törvény éves beszámolójának kiegészítő mellékletnél sokkal több információ közzétételét követeli meg, és olyan – nálunk kevésbé ismert és használt – közzétételi technikákat is felsorol, mint az érzékenység vizsgálat. Ugyanakkor a tőkeváltozás és a cash-flow önálló pénzügyi kimutatás rész, elem, és nem csupán a kiegészítő melléklet tartozéka, mint a magyar számvitelben.
- A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokkal szemben is megfogalmazódnak jogos kritikák az elmúlt években: bonyolultak, nem kellően áttekinthetőek, nehezen kezelhetőek, sok a kereszthivatkozás, az alternatív megoldás, a szabad értelmezés, túl általános

megfogalmazottak, kevés az „ágazati”, illetve az ágazati sajátosságokkal foglalkozó, a problémákat kiemelten bemutató részletekbe is belemerülő standard. (bank, biztosító), kevés standardhoz készül gyakorlati útmutató, így a nemzetközi könyvvizsgáló cégek kézikönyvei alapján kerül eldöntésre bizonyos tételek pénzügyi kimutatásokban való szerepeltetésének helye.

A tőzsdén jegyzett és a hazai pénzügyi szektorban tevékenykedő cégek számviteli szakmailag már kellőképpen felkészültek az IFRS-ek alkalmazására az egyedi beszámoló szintjén, hiszen nagy részük jelenleg is készít IFRS-ek alapján összeállított pénzügyi kimutatásokat, biztonsággal tudják használni a standar-

2. ábra: Az IFRS-ek bevezetésének várható ütemezése az egyedi beszámoló szintjén

Vállalkozás típusa	EU IFRS bevezetés éve			
	2015	2016	2017	2018
Hitelintézetek				
Tőzsdén jegyzett vállalkozások különálló vagy egyedi pénzügyi kimutatásai				
IFRS-ek szerint készített konszolidált pénzügyi kimutatásokba bevont vállalkozások anyavállalati döntés alapján				
Egyéb vállalkozások bizonyos nagyságrend fölött (pl. mikrovállalkozási kormányrendeletet alkalmazók nem választhatják)				
Választható alkalmazás	Kötelező alkalmazás			

dokat; számukra nem okozna tényleges többletterhet a nemzetközi szabályok bevezetése.

A jövőben az IFRS-eket alkalmazók körét ki lehetne bővíteni más, nem tőzsdei cégekre is. Az IFRS-ek bevezetésének várható ütemezése az egyedi beszámoló szintjén

Felhasznált irodalom

- [1.] Barha-Gellért-Szirmai: Nemzetközi számviteli ismeretek (Perfekt, 2013)
- [2.] Boros-Bosnyák-Gyenge-Lakatos-Lukács-Pavlik: Az IFRS-ek rendszere, nemzetközi számvitel (MKVK OK, 2006)
- [3.] Lukács János: Különbségek a magyar számviteli törvény és a nemzetközi számviteli standardok között (Számadó 2004. december)
- [4.] Lukács János: Implementing IFRS in Hungary (Nemzetközi Konferencia Babes-Bolyai Egyetem Kolozsvár, 2006. október 22-25.)
- [5.] Lukács János: IFRSs in Hungary with a special respect to standards for SMEs (Nemzetközi Könyvvizsgálói Konferencia Budapest, 2007. június 12.)
- [6.] Lukács János: Factors influencing the extent of corporate compliance with IFRS. The case of Hungarian listed companies (Nemzetközi konferencia Babes-Bolyai Egyetem Kolozsvár, 2008. október 20-22-)
- [7.] Szirmai-Szimorny: IFRS-US GAAP konvergencia (Számvetési Tanácsadó 2012/12,)